

मा. पुणे जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण मंच, पुणे यांचेसमोर

समक्ष: श्रीमती अंजली देशमुख : अध्यक्ष

श्री एस. के. कापसे : सदस्य

तक्रार क्र. पी.डी. एफ./564/2010

दाखल दिनांक : 03 डिसे. 2010

निकाल दिनांक : 29 नोव्हें. 2011

श्री. हरिभाऊ रघुनाथ काकडे ..)

रा. : 15/बी-1, सर्वत्र सहकारी गृहरचना, ..)

म., पौड रस्ता, कोथरुड, ..)

पुणे - 411 038 ..) ...तक्रारदार

विरुद्ध

श्री. अशोक यशवंत इंगळे ..)

जनमाहिती अधिकारी तथा प्राचार्य ..)

डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीचे टेक्निकल ..)

इन्स्टीट्यूट, डेक्कन एज्युकेशन सोसायटी आवार, ..)

हिन्द सेवक संघ रस्ता, ..)

पुणे - 411 004 ..) ...जाबदेणार

तक्रारदार स्वतः हजर.

जाबदेणारतर्फे अॅड. बोरवणकर हजर.

निकाल

पारीत दिनांक:- 29/11/2011

(द्वारा- श्रीमती अंजली देशमुख, अध्यक्ष)

तक्रारदाराची तक्रार थोडक्यात खालीलप्रमाणे आहे.

1] तक्रारदारांनी जाबदेणारांकडून माहितीचा अधिकार अधिनियम, 2005 नुसार अर्ज करून माहिती मागविली होती. जाबदेणारांनी विहित कालावधीमध्ये तक्रारदारास माहिती उपलब्ध करून दिली नाही, म्हणून त्यांनी प्रथम अपीलिय अधिकारी यांच्याकडे अपील दाखल केले. परंतु त्यांनीही अपीलाची सुनावणी घेतली नाही किंवा कोणताही आदेश पारीत केला नाही, म्हणून तक्रारदारांनी द्वितीय अपील राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, पुणे खंडपीठ, पुणे यांच्याकडे दाखल केले. त्यास अनुक्रमे क्र. 2184/पुणे, 2662/पुणे व 241/2009/पुणे देण्यात आले. राज्य माहिती आयुक्तांनी अपीलाची सुनावणी घेऊन दि. 14/5/2010 रोजी खालील आदेश पारीत केला.

“1. अपिले निकाली काढण्यात येत आहेत.

2. डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीने संबंधीत प्रकरणातील सर्व संचिका अपीलकर्ता श्री. हरिभाऊ रघुनाथ काकडे यांना अवलोकनासाठी निःशुल्क उपलब्ध करून द्याव्यात व त्यातील ज्या कागदपत्रांच्या प्रतींची मागणी श्री काकडे लेखी स्वरूपात नोंदवितील त्या प्रती मागणी नोंदविल्यापासून एक आठवड्यात त्यांना निःशुल्क द्याव्यात. जन माहिती अधिकारी तथा प्राचार्य, डी. ई. एस. टेक्निकल इन्स्टीट्यूट, पुणे – 4 यांनी याप्रमाणे कार्यवाही करून अनुपालन अहवाल आयोगाला सादर करावा.”

त्यानंतर जाबदेणारांनी तक्रारदारास दि. 14/7/2010 रोजी पत्र पाठवून दि. 23/7/2010 रोजी दु. 3.00 वा. संस्थेमध्ये उपस्थित रहाण्याबाबत कळविले. त्यानुसार तक्रारदार गेले असता, जाबदेणारांनी त्यांच्या अवलोकनार्थ मागविलेल्या माहितीशी संबंधीत कागदपत्रे उपलब्ध करून दिली नाहीत व दाखविली नाहीत. म्हणून तक्रारदारांनी दि. 24/7/2010 रोजी जाबदेणारांना कळविले व त्याची प्रत राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, पुणे यांना कळविले. त्यानंतर पुन्हा एकदा दि. 28/9/2010 रोजी जाबदेणारांना कागदपत्रे पुरविण्याबाबत कळविले, परंतु जाबदेणारांनी सदरच्या पत्रांची दखल घेतली नाही. म्हणून त्यांनी दि.

15/10/2010 रोजी राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, पुणे यांना कळविले. जाबदेणारांनी तक्रारदारास विहित कालावधीत माहिती दिली नाही, म्हणून त्यांनी मानसिक व शारिरीक त्रास सहन करावा लागला व खर्च करावा लागला. म्हणून सदरील तक्रार. तक्रारदार जाबदेणारंकडून त्यांच्या दि. 29/1/2008, 29/9/2008, 3/3/2009 रोजीच्या अर्जाद्वारे मागणी केलेली माहिती व कागदपत्रे निःशुल्क उपलब्ध करून द्यावेत, मानसिक व शारिरीक त्रासापोटी नुकसान भरपाई म्हणून रक्कम रु. 60,000/-, तक्रारीचा खर्च व इतर दिलासा मागतात.

2] तक्रारदारांनी तक्रारीच्या पुष्ट्यर्थ शपथपत्र व कागदपत्रे दाखल केली.

3] जाबदेणारांना मंचामार्फत नोटीस काढली असता ते मंचामध्ये उपस्थित राहिले व त्यांच्या लेखी म्हणण्याद्वारे तक्रारदाराच्या मागणीस विरोध दर्शविला. त्यांच्या म्हणण्यानुसार, तक्रारदार हे जाबदेणार संस्थेचे माजी कर्मचारी होते व त्यांची चौकशी केल्यानंतर त्यांना निलंबित करण्यात आले होते. त्यानंतर तक्रारदारांनी अनेक रिट पिटीशन्स, सिव्हिल सुट्स, अपीलस, व माहिती अधिकार कायद्याच्या अंतर्गत अनेक तक्रारी केल्या होत्या. त्यातील एक रिट पिटीशन मा. हाय कोर्टामध्ये प्रलंबित आहे. जाबदेणारांच्या म्हणण्यानुसार तक्रारदार हे ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986, कलम 2(1)(डी) नुसार 'ग्राहक' होत नाहीत व हा वाद हा 'ग्राहकवाद' होत नाही. म्हणून तक्रार नामंजूर करावी अशी मागणी ते करतात. जाबदेणारांनी तक्रारदारास कोणतीही सेवा पुरविलेली नाही. तक्रारदारांनी राज्य माहिती आयोगाच्या आदेशानंतर योग्य त्या प्राधिकार्यांकडे जावयास हवे होते, परंतु त्यांनी या मंचाचा आधार घेतला, ते चुकीचे आहे. वरील सर्व कारणांवरून तक्रारदाराची तक्रार नामंजूर करावी अशी मागणी जाबदेणार करतात.

5] जाबदेणारांनी त्यांच्या लेखी जबाबापुष्ट्यर्थ शपथपत्र दाखल केले.

6] जाबदेणार दि. 21/3/2011 रोजी प्राथमिक मुद्दे आधी निकाली काढावेत असा अर्ज दाखल केला. त्यांच्या म्हणण्यानुसार तक्रारदार हे ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986, कलम 2(डी)

नुसार 'ग्राहक' होत नाहीत. मंचाने दि. 11/4/2011 रोजी मा. राष्ट्रीय आयोगाच्या **“डॉ. एस. पी. थिरुमला राव विरुद्ध म्युनिसिपल कमिशनर” (Revision Petition No. 1975 of 2005 Decided on 28/5/2009)** या प्रकरणामधील निवाड्याचा आधार घेऊन सदरचा अर्ज निकाली काढला. वरील निवाड्यामध्ये मा. राष्ट्रीय आयोगाने खालीलप्रमाणे नमुद केले आहे.

“The remedy under the Act would take care of disciplinary action and penalty against the competent authority in not furnishing the information, but no remedy is provided under the said Act, to the Applicant seeking information therein if information sought is not Provided resulting in deficiency of service on that count.....

In our view, therefore the State Commission was wrong While holding that once the complainant had availed the remedy against Which appeal was provided, he could not maintain a complaint under The C. P. Act”

मा. राष्ट्रीय आयोगाच्या या निवाड्याचा आधार घेत मंचाने तक्रारदार हे 'ग्राहक' होतात हे मान्य केले. त्याचप्रमाणे जाबदेणारांचा दुसरा दि. 8/8/2011 रोजीचा अर्जदेखील मंचाने वरील निवाड्याचा आधार घेत नामंजूर केलेला आहे.

7] दोन्ही बाजूंनी दाखल केलेल्या कागदपत्रांची मंचाने पाहणी केली. तक्रारदारांनी दाखल केलेल्या द्वितीय अपीलामध्ये राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, पुणे खंडपीठ, पुणे यांनी दि. 14/5/2010 रोजी आदेश पारीत केला. त्यानंतर दि. 21/6/2010 रोजी तक्रारदारांनी आदेशाची पुर्तता करावी असे पत्र जाबदेणारांना पाठविले. त्यानुसार जाबदेणारांनी दि. 14/7/2010 रोजी तक्रारदारास दु. 3.00 वा. संस्थेमध्ये येण्यास सांगितले. त्यानुसार तक्रारदार गेले असता, जाबदेणारांनी त्यांच्या अवलोकनार्थ मागविलेल्या माहितीशी संबंधीत कागदपत्रे उपलब्ध करून दिली नाहीत व दाखविली नाहीत. यावरून जाबदेणारांनी राज्य माहिती आयोगाच्या आदेशाची पुर्तता केली नाही, हे दिसून येते. जाबदेणारांनी त्यांच्या लेखी जबाबातसुद्धा तक्रारदारास माहिती आयोगाच्या आदेशानुसार कागदपत्रे उपलब्ध करून दिले असे म्हटले नाही. जाबदेणारांनी त्यांच्या लेखी जबाबामध्ये नमुद केले आहे की, तक्रारदारांनी

अनेक रिट पिटीशन्स, सिव्हिल सुट्स, अपिल्स, व माहिती अधिकार कायद्याच्या अंतर्गत अनेक तक्रारी केल्या आहेत. त्यांना पदोन्नती दिलेली नाही, पात्रता नसतानाही इतरांना पदोन्नती दिली तसेच त्यांना निलंबित केले या सर्व बाबतची कागदपत्रे तक्रारदारांना वरील सर्व न्यायालयामध्ये दाखल करावयाची होती असे त्यांनी तोंडी युक्तीवादाच्या वेळेस मंचास सांगितले. ती माहिती त्यांना मिळाली नसल्यामुळे त्यांना तोटा होऊ शकतो असेही त्यांनी सांगितले. मंचास तक्रारदारांचे हे म्हणणे पटते. जाबदेणारांनी तक्रारदारांना एकतर त्यांनी मागितलेली माहिती वेळेत दिली नाही, त्यामुळे तक्रारदार यांना प्रथम अपीलीय अधिकारी यांच्याकडे जावे लागले, त्यांनीही सुनावणी घेतली नाही किंवा आदेशही पारीत केला नाही, म्हणून त्यांना द्वितीय अपीलामध्ये राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, पुणे खंडपीठ, पुणे यांच्याकडे जावे लागले. त्यांनी आदेश पारीत करूनही तक्रारदारांना हवी असलेली माहिती जाबदेणारांनी उपलब्ध करून दिली नाही. शेवटी त्यांना ग्राहक मंचाकडे यावे लागले. या सर्वच बाबींचा तक्रारदारांना नक्कीच मानसिक व शारिरीक त्रास सहन करावा लागला असेल. म्हणून जाबदेणार हे तक्रारदारास नुकसान भरपाई देण्यास जबाबदार ठरतात, असे मंचाचे मत आहे.

8] मा. राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, पुणे खंडपीठ, पुणे यांनी दि. 14/5/2010 रोजी आदेश पारीत करून तक्रारदारास त्यांच्या अवलोकनासाठी मागितलेली सर्व कागदपत्रे निःशुल्क उपलब्ध करून द्याव्यात असे निर्देश दिलेले आहेत. म्हणून मंच जाबदेणारांना कागदपत्रे उपलब्ध करून द्यावीत असे आदेश देऊ शकत नाही, परंतु झालेल्या मानसिक व शारिरीक त्रासापोटी नुकसान भरपाई देण्याचे आदेश देते.

9] वरील सर्व विवेचनावरून व कागदपत्रांवरून मंच खालील आदेश पारीत करते.

**** आदेश ****

1. तक्रारदारांची तक्रार अंशतः मंजूर करण्यात येते.
2. जाबदेणारांनी तक्रारदारास रक्कम रु. 15,000/-
(रक्कम रु. पंधरा हजार फक्त) नुकसान भरपाई
म्हणून व रक्कम रु. 1000/- (रु. एक हजार

फक्त) तक्रारीचा खर्च म्हणून आदेशाची प्रत
मिळाल्यापासून सहा आठवड्यांच्या आंत द्यावी.

3. निकालाच्या प्रती दोन्ही बाजूंना निःशुल्क
पाठविण्यात याव्यात.

(एस. के. कापसे)
सदस्य

(अंजली देशमुख)
अध्यक्ष